

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-508 25 611
Lotta Hedstad
Telefon: 08-508 25 123

Till
Socialnämnden
2022-02-22

Årsrapport funktionshinderinspektörer 2021

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till kommunstyrelsen
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till samtliga stadsdelsnämnder

Fredrik Jurdell
Socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
Biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

Under 2021 har funktionshinderinspektörerna genomfört två kvalitetsgranskningar som har redovisats i varsin rapport. Granskningen avseende sysselsättning inom socialpsykiatri omfattade totalt 40 ärenden och genomfördes i fyra stadsdelsförvaltningar. Även granskningen avseende daglig verksamhet genomfördes i fyra stadsdelsförvaltningar och omfattade totalt 80 ärenden.

Den enskilde framträder i hög grad som en person i de granskade DUR-utredningarna. Båda granskningarna visade att aktuella och uppdaterade genomförandeplaner som överensstämmer med beställningen är ett utvecklingsområde. Genom dokumentation av insatsens genomförande underlättas en individuell uppföljning av om den enskilde får den insats hen är berättigad till. Det finns ett behov inom socialtjänsten att arbeta med långsiktiga planeringar för beviljade insatser. Även dokumenterad uppföljning är ett utvecklingsområde.

Personer med stora och omfattande funktionsnedsättningar ska garanteras en verksamhet av god kvalitet och personer som står närmare arbetsmarknaden ska få möjlighet att få stöd med att närma

sig arbetsmarknaden. Ett återhämtningsinriktat arbetssätt behöver stärkas och implementeras inom stadens socialpsykiatri såväl som inom övrig socialtjänst.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. Bevakning av likställighet över staden samt spridning av goda exempel från de granskade verksamheterna är en viktig del i arbetet. Syftet är att stimulera verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete.

Granskningsarbetet genomförs utifrån en granskningsmodell som baseras på kvalitetskriterier framtagna av Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 16 februari 2022. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 17 februari 2022.

Ärendet

Under 2021 har funktionshinderinspektörerna genomfört två kvalitetsgranskningar inom verksamhetsområdena socialpsykiatri och funktionsnedsättning som har redovisats i varsin rapport.

Kvalitetsgranskningen avseende sysselsättning inom socialpsykiatri genomfördes i stadsdelsförvaltningarna Farsta, Norrmalm, Skärholmen och Östermalm och omfattade beslut, både bifall och avslag, fattade under 2019. Totalt granskades 40 utvalda ärenden, tio per förvaltning, hälften kvinnor och hälften män. Urvalet bestod i första hand av personer som hade en arbetsinriktad sysselsättning men även personer med en traditionellt inriktad sysselsättning ingick i granskningen.

Kvalitetsgranskningen avseende daglig verksamhet enligt LSS genomfördes i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen och Skarpnäck. Totalt granskades 80 ärenden, hälften kvinnor och hälften män, där beslut om insatsen

fattats under 2019. Urvalet av ärendena var personer med en daglig verksamhet med inriktning mot praktik och/eller arbete.

Funktionshinderinspektörerna gör en uppföljning i berörd verksamhet cirka sex månader efter genomförd granskning. Årets uppföljningar visar att samtliga granskade verksamheter har arbetat på olika sätt med granskningsresultaten från 2020 års granskningar avseende handläggning av personkrets 2 enligt LSS och personlig assistans.

Trygghet och säkerhet

Granskningarna visade att DUR utredningsmaterial är väl implementerat och en aktuell utredning utgör underlag för beslut i majoriteten av ärendena. En utveckling i positiv riktning i jämförelse med tidigare års granskningar är att den enskilde i högre grad framträder som person i utredningarna. När uppgifter om intressen, resurser och eventuella önskemål inklusive om den enskilde inte uttrycker några önskemål framgår bidrar det till att ge en helhetsbild av den enskildes livssituation.

Båda granskningarna visade att aktuella och uppdaterade genomförandeplaner som överensstämmer med beställningen är ett utvecklingsområde. Av genomförandeplanen bör det bland annat framgå vilket eller vilka mål som gäller för insatsen enligt nämndens beslut, om insatsen innehåller en eller flera aktiviteter hos utföraren och vilka mål som gäller för varje aktivitet. Syftet är att arbetet med genomförandet planeras, bedrivs målinriktat och följs upp. Genom dokumentation av insatsens genomförande underlättas en individuell uppföljning av om den enskilde får den insats hen är berättigad till. Även dokumenterad uppföljning är ett utvecklingsområde. Av handläggarens dokumentation bör det framgå när och på vilket sätt insatsen följts upp och hur den enskilde uppfattar insatsen i förhållande till sina behov och önskemål.

Självbestämmande och integritet

Funktionshinderinspektörerna har återkommande uppmärksammat att uppgifter om fullmakter och sekretessmedgivanden för kontakt med den enskildes privata och professionella nätverk behöver dokumenteras och hållas lättillgängligt i Paraplyet. Det ska inte råda någon tvekan om vilka kontakter som får tas med personer i den enskildes nätverk. Årets granskningar visade flera goda exempel på att uppgifter om fullmakt och samtycke dokumenterats och uppdaterats regelbundet. Samtidigt fanns exempel på att kontakter tagits trots att uppgifter om fullmakt och samtycke saknades i akten.

Forskning visar att fler personer med funktionsnedsättning är utsatta för våld eller hot om våld i jämförelse med befolkningen i övrigt.

Kvinnor med funktionsnedsättning har en högre våldsutsatthet än andra kvinnor. Årets granskningar visade att frågor om våld ställts i hälften av utredningarna inom socialpsykiatri och i ett mindre antal av utredningarna inom funktionsnedsättning. För att handläggare ska kunna länka vidare till skydd och stöd behöver det säkerställas att rutinen för att ställa frågor och dokumentera uppgifter om våld är känd och tillämpas inom båda verksamhetsområdena.

Tillgänglighet

Färre personer i staden beviljas insatsen sysselsättning. Granskningen av sysselsättning visade att det görs olika gränsdragningar för när sysselsättning kan vara aktuellt att bevilja. Även personers försörjning påverkar vilka alternativ som står till buds, vilket stöd du kan få och av vem. Variationen hos handläggare i kunskap och erfarenhet av alternativ till daglig verksamhet riskerar att leda till att personer inte får samma information om vilka alternativ som finns tillgängliga från andra samarbetspartners.

Helhetssyn och samordning

Samordnad individuell plan (SIP) ska användas när personer har behov av samordnade insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård förutsatt att den enskilde samtycker till att en plan upprättas. I granskningen av sysselsättning inom socialpsykiatri återfanns en högre grad av en aktuell SIP än i granskningen av daglig verksamhet. När det finns en väletablerad och känd planering används inte alltid SIP utan det används som ett verktyg att ta till när samverkan inte fungerar. Ett ökat användande av SIP som ett verktyg för samverkan inom det professionella nätverket kan bidra till att skapa en helhet där olika delar av samhällets stöd samordnas kring den enskilde. Ett samordnat stöd bidrar till att skapa förutsättningar för att nå individuella mål om arbete och försörjning.

Helhetsbilden omfattar att den enskilde kan vara förälder till ett eller flera minderåriga barn. Få personer i granskningarna var föräldrar till minderåriga barn. Barnens situation beskrevs i några ärenden. Då det var få personer som hade minderåriga barn i årets granskningar går det inte att dra några långtgående slutsatser av resultatet. Samtliga granskade enheter redogör dock för ett pågående arbete med barnrättsperspektivet vilket är positivt. Implementering av stadens reviderade stödmaterial för barnrättsperspektiv inom socialtjänsten pågår och behöver fortsätta inom verksamhetsområdet.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Personer med stora och omfattande funktionsnedsättningar ska garanteras en verksamhet av god kvalitet och personer som står

närmare arbetsmarknaden ska få möjlighet att få stöd med att närma sig arbetsmarknaden. Det behöver vara möjligt att pröva sin förmåga till arbete med en möjlighet att gå tillbaka till en daglig verksamhet om det inte fungerar. Ett återhämtningsinriktat arbetssätt behöver stärkas och implementeras inom stadens socialpsykiatri såväl som övrig socialtjänst.

Jämställdhetsanalys

Funktionshinderinspektörernas kvalitetsgranskningar har ett jämställdhetsperspektiv genom att statistik som presenteras är könsuppdelad så långt det är möjligt, för att på så sätt kunna hitta eventuella omotiverade skillnader mellan kvinnor och män.

Totalt sett är könsfördelningen inom verksamhetsområde socialpsykiatri avseende samtliga personer aktuella för insats 55 procent kvinnor och 45 procent män. Könsfördelningen är jämn över staden avseende insatsen sysselsättning. Könsfördelningen i de granskade ärendena avseende daglig verksamhet återspeglar inte den faktiska könsfördelningen av alla personer med insatser enligt LSS i Stockholms stad där kvinnor enligt 2020 års statistik utgör 39 procent och män 51 procent. Könsfördelningen avseende daglig verksamhet enligt LSS enligt samma års statistik är 41 procent kvinnor och 59 procent män.¹ En del av skillnaderna mellan könen kan förklaras genom skillnader i förekomst av diagnoser. Bland män är exempelvis utvecklingsstörning och autism vanligare än bland kvinnor i totalbefolkningen. Dessa diagnoser är kopplade till personkrets 1 i LSS och därmed till rätten till insatser. Skillnaden mellan könen är störst bland den yngre målgruppen vilket kan förklaras med att flickor många gånger får diagnosen senare än pojkar exempelvis när det gäller autism. Det är dock fler kvinnor än män som har en psykisk funktionsnedsättning och det finns en skillnad mellan könen i hur psykiska sjukdomar yttrar sig hos kvinnor och män. Det kan i sin tur påverka benägenheten att söka vård och stöd.²

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas årsrapport 2021. Vidare föreslås att rapporten överlämnas till samtliga stadsdelsnämnder.

Bilaga

Årsrapport funktionshinderinspektörer 2021

¹ *Socialtjänstrapport 2020, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad*, dnr 3.1.1-723/2020, socialförvaltningen 2020.

² *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning Lägesrapport*, Socialstyrelsen 2021.